

Mısır'da kadınlar arasında kronik obstruktif pulmoner hastalık ve cinsel fonksiyon

Abd-El salam, F. G., Mahgoub, N. A., Ghoneim, A. H.,
Egyptian Journal of Chest Diseases and Tuberculosis, 2015;64:551-556

Kronik Obstruktif Akciğer Hastalığı (KOAH); kronik morbidite ve mortalitenin temel bir sebebidir. Dünyada ölüm nedenleri arasında dördüncü sırada yer alan KOAH'ın 2020 yılında ölüm nedenleri arasında üçüncü sırada yer alacağı tahmin edilmektedir.

KOAH tanısı küresel girişim rehberine göre konulmaktadır. FEV1/FVC oranının yanı sıra FEV1 ve FVC ölçümleri de değerlendirilmektedir. Bu iki test hastalığın şiddetini ölçmektedir. Özellikle hafif ve orta derecede KOAH'a sahip hastaların tanılanmasında bu testler önemli bir kanıt sağlamaktadır. Hastalığın şiddeti ve progresyonu da oldukça heterojendir. KOAH'ta solunum semptomlarının artması hastalarda derin ve uzun süren yan etkileri nedeniyle önemlidir. Sık epizotlar akciğer fonksiyon kaybını artırır, hastaların yaşam kalitesini etkiler, kötü sağ kalımla da ilişkilidir. Sağlıklı cinsellik insan yaşamının temel bir parçasıdır. Cinsel sağlık yalnızca üreme ve hastalık ya da disfonksiyonun olmayışı değil aynı zamanda bireylerin kendi yaşamlarında cinselliği entegre edebilme yeteneğidir. Cinsel sağlık hem fiziksel hem de ruhsal sağlığa bağlıdır. KOAH'lı hastalar nefes darlığı, öksürük ve balgam gibi semptomları olacağı korkusuyla cinsellik ile ilgili endişe hissedebilmektedirler. Günlük cinsel fonksiyon yetersizliğinde ve cinsel yaşam kalitesinin olumsuz etkilenmesinde KOAH önemli bir etkidir. Hemşireler hastalara cinsel danışmanlık sağlamak için kendilerini sorumlu hissetmelerine rağmen günlük uygulamalarında nadiren danışmanlık yapmaktadırlar. Yetersiz cinsel danışmanlık yapmalarının nedenleri arasında hemşirelerin yeterli zamanının, eğitiminin, bilgi, beceri ve farkındalığının olmayışı yer almaktadır. Hemşireler hastalarla cinsellik ile ilgili konuşurken hastaların üzüleceğinden, utanacağından veya kültürel baskılanma nedeniyle cinsellik hakkında konuşurken gücenebileceklerinden korktukları için bu konuları konuşmaktan rahatsızlık duyabilirler.

Bu çalışma sağlıklı grupla karşılaştırıldığında KOAH'lı kadınların cinsel fonksiyonu üzerine KOAH'ın etkisini de-

ğerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Kadın hastaların cinsel fonksiyonu ve KOAH arasındaki ilişkiyi belirlemek için ilişki tanımlayıcı olarak yapılan çalışmada veriler Mısır'da bir üniversite hastanesinde Aralık 2012-Mayıs 2013 tarihleri arasında etik komite ve katılımcıların sözlü onayı alınarak toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini 86 sağlıklı kadın ve 86 KOAH tanılı kadın oluşturmaktadır. Çalışmaya katılma kriterleri; hafif, orta ve ağır derecede en az 6 aydır KOAH hastası olan cinsel olarak aktif kadınlar ve cinsel fonksiyona engel olmayan topikal tedavi alanlar, 20-50 yaş arasında olan ve hala düzenli menstural siklusa sahip olanlar oluşturmaktadır. Hepatik, hipertansif, kardiovasküler, hematolojik, renal ve endokrin hastalıklar nedeniyle tedavi alan hastalar, cinsel fonksiyonu etkileyen hamilelik ya da jinekolojik problemler, sistemik, hormonal, muskolojenik, nörojenik hastalıkları olan hastalar, antidepresan, antihipertansif ilaçlar, cinsel fonksiyonu arttıran diğer ilaçlar, oral ya da vajinal östrojen alan postmenapozal hastalar çalışmaya alınmamıştır. Kontrol grubunu 20-50 yaş arasında sağlıklı, KOAH tanısı olmayan 86 sağlıklı kadın oluşturmaktadır. Hem kontrol grubu hem de çalışma grubundaki katılımcılar tarafından üç tane kendini değerlendirme anketi doldurulmuştur. İlk anket sosyo-demografik özellik ve sağlık durumu ile ilişkili olup, yaş, eğitim seviyesi, iş, beden kitle indeksi, sigara, hastanın son tıbbi durumu, KOAH hakkında hastanın bilgisi ve hastalığın yönetimi ile ilgili soruları içermektedir. İkinci anket cinsel fonksiyonu etkileyebilen KOAH'ın negatif etkilerinin değerlendirildiği üçlü derecelendirmeye sahip 6 maddelik bir ölçektir. Üçüncü anket Kadın Cinsel Fonksiyon İndeksinin Arapça versiyonudur. Bu ölçek İstek (2 madde), Uyarılma (4 madde), Islanma (4 madde), Orgazm (3 madde), Cinsel Doyum (3 madde) ve Ağrı (3 madde) gibi 6 alandan oluşmaktadır. Her iki grubun eğitim seviyesi okuma yazma bilmeyen ve üniversite mezunu arasında değişkenlik göstermektedir. Örneklemin 1/3'ünden fazlası tozlu yerlerde çalış-

maktadır. Çalışma Çalışma grubunun %87.2'si ve kontrol grubunun %79.1'i aşırı kiloludur. Jinekolojik problemler çalışma grubunda %73.1 iken diğer grupta bu oran %72'dir. Yaş, eğitim, BKİ ve jinekolojik problemler değişkenleri açısından çalışma ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Hastaların %17.4'ü haftada 2 kereden fazla ağır alevlenmeye sahip iken %58.1'i orta alevlenme, %24.4'ü ise hafif alevlenmeye sahiptir. Kadınlar tarafından belirtilen cinsel disfonksiyon açısından her iki grup arasında belirgin bir fark olduğu saptanmıştır. Cinsel ilişkiyi yanda kesen solunum güçlükleri, yorgunluk ve özellikle seksüel pozisyonlarda zor nefes alma, cinsel ilişki esnasında nefes dengesizliği ilgili kontrol grubu ve çalışma grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Orgazm esnasında zor nefes alıp verme ve fiziksel cinsel performansı etkileyen zorlu nefes almayla ilgili gruplar arasında ileri derecede anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Çalışma grubu ve kontrol grubu arasında Cinsel Doyum ve Ağrı puanları açısından $p<0.05$ düzeyinde anlamlı; İstek, Uyarılma ve Orgazm alan puanlarında ise $p<0.001$ düzeyinde anlamlı fark olduğu saptanırken, Islanma (lubrikasyon) puanların-

da ise anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. KOAH grubunda cinsel fonksiyon indeksinin her bir alanı ile BKİ arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanırken; Arzu, Uyarılma, Orgazm, Cinsel Doyum alanları ile %FEV1 arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Kontrol grubunda ise BKİ ve Cinsel Fonksiyon İndeksi'nin hiçbir alanında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak; kadın hastaların cinsel fonksiyon kalitesi üzerinde KOAH negatif bir etkiye sahiptir. Zorlu nefes alıp verme korkusu olmaksızın kadınların cinsel yaşam memnuniyetlerinin sağlanması ve cinsel fonksiyonlarının iyileştirilmesi için bilgiyi nasıl elde edebilecekleri ve solunum problemleri için daha rahat seksüel pozisyonlar hakkında bilgiyi onlara sağlayabilecek eğitimli hemşireler tarafından KOAH'lı kadın hastalara resimli kitaplar gibi eğitim materyalleri kullanarak sağlık eğitimi sunulması önerilmektedir.

Çeviri

Yrd. Doç. Dr. Havva Sert¹, Arş. Gör. Serap Çetinkaya²

¹Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

Hemşirelik EABD

²Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu,

İç Hastalıkları Hemşireliği AD